

Colecția a fost fondată în 1992 de V.F. Dobrinescu
Țarul Nicolae al II-lea al Rusiei (18 mai 1868 - 17 iulie 1918) sau
Nikolai Alexandrovici Romanov a fost ultimul împărat al Rusiei.
A domnit din 1894 până la abdicarea sa din 15 martie 1917 la
sfârșitul revoluției din februarie. A fost asasinat împreună cu
întreaga sa familie de către bolșevici la ordinul lui Lenin.

Nicolas II, *Journal intime (juillet 1914 – juillet 1918)*, Payot, Paris
1934

© 2021 Editura Institutul European Iași pentru prezenta ediție în limba
română

INSTITUTUL EUROPEAN

Iași, str. Grigore Ghica Vodă nr. 43, cod 700469, O.P.6, C.P. 1309
tel. 0232/230800; tel./fax 0232/230197

E-mail: euroedit@hotmail.com <http://www.euroinst.ro>

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României
NIKOLAI II, țar al Rusiei

Jurnal intim : (1 iulie 1914 - 30 iunie 1918) / Nicolae al II-lea;
trad. din lb. franceză și repere cronologice de Andrei Alexandru
Căpușan. - Iași : Institutul European, 2018-2021

2 vol.

ISBN 978-606-24-0224-2

Vol. 2. : De la abdicare la asasinare : 3 martie 1917-30 iunie
1918. - 2021. - ISBN 978-606-24-0226-6

I. Căpușan, Andrei Alexandru (trad.)

821.161.1

94(47)"1914/1918"

Potrivit Legii nr. 8/1996, a dreptului de autor, reproducerea
(parțială sau totală) a prezentei cărți fără acordul Editurii
constituie infracțiune și se pedepsește în conformitate cu aceasta.

Printed in ROMANIA

Țarul Nicolae al II-lea al Rusiei

Jurnal intim **(1 iulie 1914 – 30 iunie 1918)**

Volumul II
3 martie 1917 – 30 iunie 1918
De la abdicare la asasinare

Traducere din limba franceză și note
de Andrei Alexandru Căpușan

INSTITUTUL EUROPEAN
2021

Cuprins

ANUL 1917 / 7

ANUL 1918 / 97

NOTE / 151

***Anexa.* JURNALUL DE LA TOBOLSK / 167**

ANUL 1917

3 martie. Vineri.

Am dormit mult și am avut un somn profund. M-am trezit după ce trecusem de Dvinsk. Pământul înghețase, iar soarele strălucea. Am stat de vorbă cu însoțitorii mei despre ziua de ieri. Am citit multă vreme o lucrare despre Iulius Cezar. La ora 8.20 am ajuns la Mohilev. Toți ofițerii de stat-major erau pe peron. L-am primit pe Alexeiev în vagonul meu. La ora 9.30 m-am întors la mine. Alexeiev a venit ca să-mi aducă ultimele vești de la Rodzianko. *Se pare că Mișa a abdicat (nota traducătorului, subl.tr.).* Își încheie manifestul cerând alegerea, în termen de șase luni, a Adunării Constituante, după cvadrupla formulă¹. Dumnezeu știe cine i-a dat ideea să semneze o atare mârșăvie. Dezordinile au încetat la Petrograd. Dacă lucrurile ar putea continua astfel!

4 martie. Sâmbătă.

Am dormit bine. La ora 10.00 a venit bunul Alek. Am asistat la raport (deși oficial, de 48 de ore, el nu mai era țar – n.tr.). La prânz, m-am dus la gară, pentru a o întâmpina pe scumpa mea mamă, care vine de la Kiev. Am adus-o la mine și am servit dejunul împreună cu ea și cu ai mei. Am pălăvrăgit multă

¹ Este vorba de formula partidelor liberale, care cereau ca alegerile să fie făcute pe baza sufragiului „universal, egal, direct și secret”.

vreme. Astăzi, am primit în sfârșit două telegrame de la draga mea Alix. M-am plimbat. Vremea era groaznică; era frig, iar zăpada era viscolită. După ceai, i-am primit pe Alexeiev și pe Fredericks. La ora 8.00 (20.00 – n.tr.) am plecat să cinez la mama și am rămas cu ea până la ora 11.00 (23.00 – n.tr.).

5 martie. Duminică.

În această noapte a fost vânt puternic. Ziua a fost senină și rece. La ora 10.00 m-am dus la slujbă. Mama a venit și ea mai târziu. A luat prânzul cu mine și a rămas până la ora 3.15 (15.15 – n.tr.). M-am plimbat prin grădină. După ceai, l-am primit pe N.I.Ivanov, întors din misiune. A fost la Țarskoe-Selo și a văzut-o pe Alix. Mi-am luat rămas bun de la sârmanul conte Fredericks și de la Voiekov, a căror prezență, nu știu pentru ce, irită pe toată lumea de aici; au plecat la domeniul contelui, care se găsește în gubernia Penza. La ora 8.00 (20.00 – n.tr.), am fost să cinez la mama.

6 martie. Luni.

Dimineața, am avut marea bucurie de a primi două scrisori de la draga mea Alix și două scrisori de la Marie. Mi-au fost aduse de către soția căpitanului Golovkin, din Regimentul Finlandez al Gărzii. M-am plimbat în grădină. Mama a venit să luăm prânzul. Am rămas împreună până la ora 3.00 (15.00 – n.tr.). M-am plimbat; furtuna de zăpadă a reînceput. După ceai, l-am primit pe Williams. La ora 8.00 (20.00 – n.tr.) am plecat să o văd pe mama în trenul ei.

7 martie. Marți.

Am primit încă două scrisori de la draga mea Alix, care mi-au fost aduse de către doi ofițeri din

escortă. La ora 11.00 i-am primit pe Williams, Janin^I și Ryckel^{II}; toți mi-au făcut dovada celei mai călduroase simpatii. Mama a luat prânzul cu mine și am rămas împreună până la ora 2.30 (14.30 – n.tr.). Primit pe Coandă^{III}, Romei, Marcengo și Lontkevici. M-am plimbat în jur de o oră. Vremea a fost blândă, însă a nins toată ziua. După ceai, am început să îmi fac pregătirile de plecare. Am cînat cu mama și am jucat cu ea *besigue*^{IV}.

8 martie. Miercuri.

Ultima zi la Mohilev. La ora 10.15 am semnat ucazul de rămas bun către armată. La 10.30 am plecat la Statul-Major și m-am despărțit de toți. Apoi, le-am spus „adio” subofițerilor și cazacilor din escortă și din regimentul mixt. Am crezut că mi se va frânge inima. La prânz, m-am dus la mama, în vagonul ei. Am luat masa cu ea și cu suita ei și am rămas cu ea până la ora 4.30 (16.30 – n.tr.). Mi-am luat rămas-bun de la ea, precum și de la Sandro, Serge, Boris și Alek. Nu am fost lăsat să-l iau cu mine pe sârmanul Nilov. La ora 4.45 (16.45 – n.tr.), am plecat din Mohilev; o mulțime emoționată m-a însoțit la gară. Patru membri ai Dumei călătoreau în trenul meu.

Am trecut prin Orcha și Vitebsk.

Pământul a înghețat și bate vântul.

Îmi simt sufletul oprimat, îndurerat și întristat.

9 martie. Joi.

Am sosit fără întârziere și fără greutate la Țarskoe-Selo la 11.30. Însă, Doamne, ce schimbare! Pe stradă și de jur împrejurul palatului, în parc, peste tot, sentinele; și în vestibul, nu mai știu câți aspiranți^V!

Am urcat și am găsit-o pe preaiubita mea Alix împreună cu dragii mei copii. Alix părea că se ține bine și nu era deloc abătută, însă copiii erau cu toții culcați într-o cameră sumbră. Toți se simțeau bine, mai puțin Maria, care se îmbolnăvisese și ea de câteva zile de rujeolă. Am luat prânzul și cina la Alexei, în camera jocurilor. L-am văzut pe bunul Benkendorf. M-am plimbat cu Valia Dolgorukov^{VI} și am lucrat puțin în grădină cu el, **căci este interzis să mergi mai departe** (subl. tr.). După ceai, mi-am despachetat lucrurile. Seara, am mers să-i vedem pe locuitorii din cealaltă aripă, și i-am găsit pe toți laolaltă.

10 martie. Vineri.

Am dormit bine cu toții. În ciuda condițiilor în care ne găsim acum, gândul că suntem *cu toții reuniți* (subl. aut.) ne umple de bucurie și ne mângâie. Dimineața l-am primit pe Benkendorf. Apoi, am examinat, am clasat și am ars acte. Am rămas apoi cu copiii până la ora 2.30 (14.30 – n.tr.). M-am plimbat cu Valia Dolgorukov. Am fost însoțiți de aceeași doi aspiranți care, astăzi, s-au arătat a fi mai amabili. Am lucrat apoi temeinic la deszăpezire. Soarele strălucea. Am petrecut seara împreună.

11 martie. Sâmbătă.

În această dimineață l-am primit pe Dolgorukov, care mi-a comunicat faptul **că vom rămâne aici vreme îndelungată** (subl. tr.). **Sunt fericit să știu acest lucru** (subl. aut.). Am continuat să ard scrisori și documente. Pe Anastasia o dor urechile; se repetă situația prin careau trecut ceilalți copii. De la ora 3.00

(15.00 – n.tr.) la ora 4.30 (16.30 – n.tr.) m-am plimbat cu Valia Dolgorukov și am lucrat în grădină. Vremea era urâtă. Vântul sufla cu putere și erau – 2 grade Celsius. La ora 6.45 (18.45 – n.tr.) ne-am dus la biserică. Alexei a făcut prima lui baie. Ne-am dus să o vedem pe Ania, apoi pe Lili Den, apoi pe ceilalți.

12 martie. Duminică.

A început dezghețul. În această dimineață, i-am văzut pe Benkendorf și pe Apraxin; acesta din urmă, care și-a abandonat funcțiile oficiale de pe lângă Alix, s-a despărțit de noi. La ora 11.00, am plecat la slujbă. Astăzi, Alexei s-a ridicat din pat. Olga și Tatiana sunt cu mult mai bine. Din contră, starea de sănătate a Mariei și a Anastasiei s-a înrăutățit; au dureri de cap și de urechi și vomită. M-am plimbat și am lucrat în grădină alături de Valia Dolgorukov. După ceai, am continuat să îmi fac ordine în hârtii. Seara, ne-am dus să îi vedem pe toți locuitorii casei.

13 martie. Luni.

Dezghețul continuă, iar vremea este destul de mohorâtă. Dimineața, am făcut o plimbare de jumătate de oră. Am făcut iarăși ordine prin hârtiile vechi. Maria continuă să aibă o febră puternică (40 de grade cu 6) și Anastasia are complicații la urechi. Ceilalți copii se simt bine. După-amiaza m-am plimbat și am lucrat afară. Seara, ne-am dus la Ania, împreună cu Lili Den.

14 martie. Marți.

Zi mohorâtă și dezgheț. Dimineața, m-am plimbat trei sferturi de oră cu Valia Dolgorukov. Acum am foarte mult timp liber, pentru lecturi; în

aceiași timp, petrec foarte multe ore sus, cu copiii. Maria continuă să aibă febră mare (40 de grade cu 6), Anastasia are complicații la urechi, deși i s-a făcut ieri o puncție la urechea dreaptă. După-amiaza, m-am plimbat în tot parcul.

15 martie. Miercuri.

Zi splendidă, friguroasă și însorită. Am făcut o plimbare frumoasă cu Valia Dolgorukov; ca întotdeauna, acum eram însoțiți de unul dintre ofițerii de gardă.

Starea Mariei și a Anastasiei nu s-a schimbat cu nimic față de ieri; au dormit prost, iar febra Mariei a bătut recordul după-amiaza, ajungând la 40 de grade cu 9. Ceilalți copii sunt complet vindecați. După-amiază, m-am plimbat vreme îndelungată și am lucrat afară.

Înainte de cină, am citit. Seara, am rămas cu copiii până la ora 10.00 (22.00 – n.tr.) și am servit ceaiul în doi.

16 martie. Joi.

Frumoasă zi, senină și rece. Dimineața, m-am plimbat. Maria și Anastasia sunt în continuare în aceeași stare. S-au culcat într-o cameră întunecată și tușesc mult; au congestie pulmonară. După-amiaza, m-am plimbat și am lucrat afară. Seara, ne-am dus la Ania, apoi la Benkendorf.

17 martie. Vineri.

Încă o zi frumoasă, însorită. M-am plimbat de la ora 11.00 la 11.30. Maria și Anastasia au, pe rând, puseuri de febră și continuă să vomite. În cursul zilei, am făcut o plimbare lungă și am lucrat afară; împreună cu Valia Dolgorukov, am terminat de curățat poteca

de lângă vechea dogărie. Seara, ne-am dus la Ania și la Lili Den.

18 martie. Sâmbătă.

Dezgheț. Zi mohorâtă. În această dimineață, tot timpul cât m-am plimbat, a căzut o zăpadă pufoasă. În cursul zilei, febra Mariei a crescut până la 40 de grade cu 9 și, pe moment, a delirat. Către seară, temperatura a scăzut la 39 de grade cu 3. Anastasia a avut 37 de grade cu 8 ziua și 39 de grade cu 3 seara. După-amiaza am lucrat afară. La 6.30 (18.30 – n.tr.) am fost la biserică cu Olga și cu Tatiana. Ne-am petrecut seara în familie și am mers la culcare devreme.

19 martie. Duminică.

Zi superbă. La ora 11.00, am plecat la slujbă cu Olga, Tatiana și Alexei. Temperatura Mariei și a Anastasiei a redevenit normală; dar, spre seară, Maria a avut din nou puțină febră. Am ieșit pe la ora 2.00 (14.00 – n.tr.); m-am plimbat, apoi am lucrat în aer liber și m-am bucurat de timpul frumos. M-am întors la 4.30 (16.30 – n.tr.). Am rămas vreme îndelungată cu copiii; seara, ne-am dus la Ania și la ceilalți.

20 martie. Luni.

Maria și Anastasia par să fi ajuns la un moment de cotitură a bolii. Temperatura lor a rămas normală. Sunt slăbite și au dormit toată ziua, firește trezindu-se din când în când.

M-am plimbat începând cu ora 11.00. A fost un dezgheț puternic. După-amiaza, am lucrat mult afară. Seara, ne-am dus la Ania.

21 martie. Marți.

În această după-amiază, a sosit pe neașteptate Kerenski^{VII}, actualul ministru al Justiției. A traversat

toate apartamentele, și-a manifestat dorința să ne vadă, a stat de vorbă cu mine în jur de cinci minute, mi l-a prezentat pe noul comandant al palatului, apoi s-a retras. El a dat ordinul să fie arestată sărmana Ania și să fie dusă la Petrograd, la fel ca și Lili Den. Acestea s-au petrecut între orele 3.00 și 4.00 (15.00 și 16.00 – n.tr.), în timp ce eu mă plimbam. Vremea era îngrozitoare, ca și starea noastră sufletească de altfel. Maria și Anastasia au dormit aproape toată ziua. După cină, ne-am petrecut seara în liniște, în patru, cu Olga și cu Tatiana.

22 martie. Miercuri.

În această noapte a fost furtună și a căzut o enormă cantitate de zăpadă. În timpul zilei, vântul nu a bătut și soarele a strălucit din plin. Olga și Tatiana au ieșit pentru prima oară; au luat aer pe balconul curbat, în timp ce eu mă plimbam. După prânz, am lucrat mult timp în aer liber. Cele două surori mai mici au dormit mult și se simțeau bine. Ne-am petrecut toată ziua împreună.

23 martie. Joi.

Începând cu ora 2.00, s-a făcut frumos afară, iar pământul s-a dezghețat. Dimineața, am făcut o scurtă plimbare. Mi-am pus în ordine lucrurile și cărțile și am început să pregătesc tot ceea ce vreau să iau cu mine în caz că plecăm în Anglia. După prânz, m-am plimbat cu Olga și cu Tatiana și am lucrat în grădină. Ne-am petrecut seara ca de obicei.

24 martie. Vineri.

Zi frumoasă fără vânt. În această dimineață, m-am plimbat. După-amiaza, Maria și Anastasia au

fost mutate în sala jocurilor. Am lucrat bine cu Valia Dolgorukov; acum, aproape toate potecile sunt curățate. La 6.30 (18.30 – n.tr.), m-am dus la biserică cu Olga și cu Tatiana. Seara, am citit din Cehov cu voce tare.

25 martie. Buna-Vestire.

Am petrecut această sărbătoare în condiții fără precedent: prizonieri în casa noastră și fără nici cea mai mică posibilitate de a comunica nici cu mama, nici cu ai noștri! La ora 11.00, m-am dus la slujbă cu Olga și cu Tatiana. După dejun, m-am plimbat și am lucrat împreună cu ele pe insulă. Vremea era mohorâtă. La 6.30 (18.30 – n.tr.), am mers la biserică și ne-am întors cu ramuri. Anastasia s-a sculat din pat și s-a plimbat prin camerele de sus.

26 martie. Duminica Floriilor.

A fost ceață toată ziua. M-am plimbat pe insulă și am lucrat. Tatiana doar a ieșit puțin. Mi-am făcut ordine în cărți și în lucrurile mele. Seara, am fost la locuitorii din cealaltă aripă.

27 martie. Luni.

Am început să ne pregătim pentru Paște, însă debutul a fost prost. După slujbă a venit Kerenski, care ne-a rugat să nu ne mai adunăm decât pentru mese și să locuim separați de copii. Se pare că acest lucru îi este lui necesar, pentru a calma faimosul Consiliu al Deputaților Soldați și Muncitori! A trebuit să ne supunem, pentru a evita orice fel de act de violență.

M-am plimbat cu Tatiana. Olga este din nou alăptată, deoarece o doare gâtul. Ceilalți copii se simt